

TITULUS VII.

DE VITA ET HONESTATE CLERICORUM.

CAPUT I.

De confessione frequenti.

433. Ut clerici donum casti sui ministerii fideliter custodiant, et laicis in exemplo esse possint, crebro poenitentiae lavacro utantur oportet; idcirco, clerici qui in subdiaconatu vel diaconatu sint constituti singulis quibusque hebdomadibus sacramentali exomologesi mundari curent et ad sacram Synaxim accedere. Praeterea in praecipuis anni solemnitatibus, praesertim in festis Domini, B. M. Virginis et S. Iosephi, praevia sacramentali confessione vel de licentia proprii confessarii ad Sacram Eucharistiam pariter accedant. Clerici vero inferiores, saltem bis in mense, id efficiant.

434. Ipsi sacerdotes, ut ea qua fieri possit animi puritate et devotione ad tremenda mysteria peragenda accedant, singulis hebdomadibus, aut saltem quindenis diebus, peccata sua confiteantur, etiamsi alicuius peccati mortalis conscii non sint.

435. Expediit quam maxime, iuxta probatissimorum doctorum asceticorum doctrinam, ut unusquisque sacerdos, atque etiam clericus, certum ac fixum confessarium habeat.

CAPUT II.

De exercitiis spiritualibus.

436. Quoniam in medio corrupti saeculi e mundano pulvere etiam religiosa corda aliquoties sordescunt, ad ecclesiastici ordinis dignitatem et sanctimoniam retinendam et fovendam, pium spiritualium exercitiorum institutum maxime conducit, quia vitae emendationi, perseverantiae in bono obtinendae, novoque robore spiritui in mediis periculis ac tot animarum evagationis causis quas mundus exhibet impertiendo, mirabili pollent efficacia. Omni igitur studio curare debent Episcopi ut clerici, praesertim parochi et confessarii, quotannis, vel saltem singulis bienniis, in opportunum aliquem locum iisdem peragendis exercitiis secedant. Ad hoc, omnibus in provinciae dioecesibus bis in anno secessus spirituales clericis patebunt, diebus ab Ordinario assignandis.

437. Pias huiusmodi secessiones, prudenti suo arbitrio Episcopi distribuant, ut cultus divinus et spiritualis fidelium necessitas nullum inde detrimentum patiantur.

438. Clericos qui exercitiis spiritualibus defuerint, si legitimas excusationis causas non habent, de quarum legitimitate Ordinarii est iudicare, ipse Ordinarius monebit, ut proximo ecclesiastico recessui intersint. Quod si hac non obstante defuerint, poena ipsius Ordinarii arbitrio puniantur.

439. Denique, ut spiritualium exercitiorum fructus permaneat et etiam increscat, volumus ut nemo clericorum, nisi rationabili causa impediatur, quotidie orationi mentali vacare desinat, saltem per dimidiam horam. Discussioni item suae conscientiae, opportune ac diligenter incumbat.

CAPUT III.

De delatione habitus et tonsurae.

440. In executionem Concilii Tridentini, Synodus III Mexicana statuit ac praecepit, ut exterior habitus clericorum omnium (*praesertim*) sacro ordine initiatorum virtutem, honestatem, morumque gravitatem ostendat, prout decet clericalem statum. Nos vero, huius synodi vestigia insequentes, et cum persuasum habeamus, quod habitus clericalis in duobus praecipue consistit, nempe: in vesti talari debiti coloris et formae, et in tonsura capitis, sequentes regulas statuimus, quas omnibus huius provinciae clericis observare praecipimus:

441. Clerici vestes induant nigri, non autem alterius coloris, nisi aliquo legitimo privilegio gaudeant, quae cum propriae esse debeant clericalis ordinis, omnino a laicorum vanis ornatibus atque usibus abesse debent. Clausas deferant tunicas cum collari albo et epitogium seu pallium, et tam istud quam illae esse debent talaris. Annulos autem non sumant, nisi ubi, quibus et quando propter officii munus, aut honoris gradu, sint iure concessi. Galeris autem, non nisi ea forma confectus sit, quae gravitati clericalis status respondeat. Decet ut catenas aureas in horologiis super tunicam, ita ut extrinsecus conspiciantur, numquam adhibeant, neque odorum, quos « essentias » vocamus, guttis sese conspergant.

442. Sacrosancta Tridentina Synodus praecipit, clericos vestes proprio congruentes ordini semper deferre, et tam in ecclesia quam extra illis assidue uti, ut per decentiam habitus, morum honestatem ostendant. Prohi-

bemus, ne clerici etiam simpliciter tonsurati habitu laicali induti appareant, nequidem coram accedentibus ad eorum domos. Verumtamen ubi in via publica, ob leges civiles, vestis talaris nullatenus permittatur, adhibeatur vestis nigri coloris, iuxta formam ab Episcopis praescriptam, quae conditioni clericali quantum fieri possit accommodetur.

443. Omnes vestes clericorum debent sic statui esse decentes, ut nec sint pomposae aut vanam iactantiam vel superfluitatem redolentes, nec sordidae vel laceratae, ne vilescat dignitas clericalis, sed inter utrumque prae se ferant medium aliquod cuiuscumque statui et ordini conveniens.

444. Cum clerici sint quasi reges, id est, sese et alios regentes et ita in Deo regnum habeant, et hoc designet corona, praecipimus, ut omnes in superiori parte capitis tonsuram seu coronam gerant, ad eam formam quam ratio uniuscuiusque ordinis postulat, nempe: pro minoribus ordinibus assignamus mensuram hostiae minoris; pro subdiaconatu, paulo maiorem; maiorem etiam pro diaconatu; pro sacerdotio denique, mensuram hostiae maioris. Denique, comam non nutriant, barbam saltem semel in hebdomada novacula radant, vel ita recidant, ut nihil saeculare remaneat. Capillos more profano ne comant.

445. Summa diligentia curent Episcopi, ut clerici vestem et clericalem tonsuram gerant, iuxta praefatas dispositiones, et eis qui illas violaverint, poenas a sacris canonibus statutas imponant.

CAPUT IV.

De residentia clericorum.

446. Cum officium pastoris sit oves suas agnoscere, pro his sacrificium offerre, ac divini verbi praedicatione, sacramentorum administratione et bonorum omnium operum exemplo pascere, pauperum aliarumque miserabilium personarum curam gerere; clare patet, omnes clericos cuiuscumque ordinis sint, qui hoc pastoris officio fungantur, debere aliqua in ecclesia residere.

447. Episcopus tenetur ad residentiam in sua dioecesi, nisi adsit aliqua ex legitimis causis.

448. Non licet autem Episcopis continuatim coniungere tempus absentiae licitae duorum vel trium mensium cum alia absentia etiam licita.

449. Quia haud potest non magno esse subditis detrimento eorum absentia, quibus animarum curam incumbit, haec synodus in executionem Concilii Tridentini praecipit, ne ullus parochus ex sua paroecia alio divertat, nec per spatium unius hebdomadae, sine facultate Episcopi, causa expressa et approbata, et pro eo tempore quod in facultate huiusmodi fuerit praefinitum. Per spatium trium dierum non discedat, nisi licentia a Vicario Foraneo impetrata et obtenta. Licentiam autem abeundi ultra bimestre concedere non potest Episcopus nisi ex gravi causa. Quando vero hac facultate obtenta ad sedem episcopalem pervenerit, intra viginti quatuor horarum spatium coram Episcopo, aut eius officiali, praesens se constituat; si vero impeditus fuerit, de adventu suo per interpositam personam, intra praefixum terminum, rationem reddet; secus ad arbitrium Episcopi puniendus est.

450. Vicariis parochorum praecipimus, ne sine Episcopi licentia, unquam abesse sibi permittant. Quando vero absentia trium dierum tantum sit, eam parochi aut Vicarii Foranei permittere possunt.

451. Canonici cathedralium tenentur residere in ecclesia sui beneficii, saltem per novem menses; nec licet ab ecclesia propria ultra tres menses abesse; nec valet quaecumque consuetudo immemorabilis in contrarium. Harum trimestrium vacationum beneficio uti poterunt, qui in capitulis praebenda praediti sunt, sive per dies continuos, sive interpolatos, dummodo uno eodemque tempore omnes non abeant, sed tantum illi quibus iuxta legitima statuta uniuscuiusque ecclesiae permissum fuerit; nec tempore Adventus et Quadragesimae, nec in solemnioribus anni festivitibus a choro abesse possunt.

452. Capellani ecclesiae cathedralis etiam obligantur ad residentiam; ideoque non possunt abesse ultra mensem, dummodo tempus hoc non incidat in diebus supra assignatis.

453. Omnes qui ad residentiam tenentur, sic ad eam teneri declaramus, ut qui has leges infringant, iuxta dispositiones canonicas puniantur.

CAPUT V.

De clericis alienae dioecesis.

454. Ne forte, quod Deus avertat, aliquis sacerdotali ordine minime praeditus, vel sacerdos irregularis, aut suspensus, ad celebrandum Missae sacrificium accedat, sacrosancta Tridentina Synodus decrevit quod Ordinarii ut irreverentia vitetur, singuli in suis dioece-

sibus interdicanet ne cui vago et ignoto sacerdoti missas celebrare liceat, et quod nullus clericus peregrinus sine commendatitiis sui Ordinarii litteris ab ullo Episcopo ad divina celebranda et sacramenta administranda admittatur. Tam sancta Concilii decreta haec synodus observari cupiens, interdicit ne parochi aut ecclesiarum rectores ullo extraneo sacerdoti missam celebrare vel sacramenta administrare permittant, nisi prius licentiam ab Episcopo loci habeant et de identitate personae moralis certitudo existat.

455. Etiam a clericis ipsius dioeceseos, qui adeunt parochiam ad quam non sunt adscripti, exigant exhibitionem licentiae seu facultatum quas habent ut sacrum celebrare possint.

456. Dispositiones praedictae aliquam patiuntur latitudinem pro sacerdotibus a parochis aut a moderatoribus ecclesiae maxime cognitis, de quibus tuto Curiae episcopali respondere possint; ast si agatur de sacerdotibus alienae dioecesis pariter notis et dignis, exceptio valet pro duobus vel tribus diebus, si accessus ad Curiam sit facilis, vel pro paucissimis diebus si difficilis, seu usquedum ab Ordinario fiat copia celebrandi.

457. Parochi et ecclesiarum moderatores, sive saeculares, sive regulares, si superiora statuta violaverint, poena suspensionis, sive alia arbitrio Ordinarii puniantur.

458. Regulares ab Episcopis non admittantur nisi postquam exhibuerint litteras testimoniales proprii superioris; quod si saecularizationem obtinuerint, praeter litteras testimoniales superioris regularis, exigantur etiam documenta fidedigna de saecularizatione obtenta, et testimoniales Episcoporum dioeceseos in qua per aliquod temporis spatium permanserint.

CAPUT VI.

De his quae clericis prohibentur.

459. Nihil est quod magis alios ad pietatem et Dei cultum assidue instruat, quam eorum vita et exemplum qui ministerio divino mancipati sunt. Quapropter sic decet omnino vitam moresque suos componere, ut in habitu, gestu, incessu, sermone aliisque omnibus rebus, nihil nisi grave, honestum, ac religione plenum prae se ferant; levia etiam delicta quae in ipsis maxima essent, effugiant, ut a fidelibus cunctis et etiam ab infidelibus asserant venerationem. Itaque, clerici omnes tali modo procedere debent, ut non tantum sanctitatem internam, verum etiam eandem sanctitatem toto pectore acquirere conentur in omnibus eorum operibus externis.

460. Quapropter, clerici vel umbram incontinentiae et impudicitiae fugiant, ideoque familiarem consuetudinem cum mulieribus devitent; eo quod non solum ab ipso malo, verum etiam a mali suspicione abstinendum est.

461. Quamvis igitur facultas detur clericis habitandi cum mulieribus consanguineis vel cum aliis non suspectis, quarum ope in domesticis rebus utantur, si tamen extraneae sint, requiritur non solum ut bonam vitam et mores probatissimos, sed etiam ut provectiorem aetatem habeant.

462. Sacerdotes omnino a crapula et ebrietate abstineant, quae vitia perturbant mentem, sensusque et vires debilitant et ad libidinem provocant; quapropter si quis clericus, quod absit, tam fuerit sui oblitus, tamque intemperatus, ut quocumque modo

inebriari soleat, si beneficium fortasse obtinuerit, ab administratione sacramentorum per quatuor menses, prima vice, suspendatur; secunda, per annum; tertia, ad beneficium obtinendum efficiatur inhabilis.

463. Minime decet clericos, cauponas, tabernas et apothecas (vulgo *cafés*) frequentare, nisi necessitatis causa. Itemque clericis praecipimus ut a taurorum ludibus et a quibuscumque huiusmodi spectaculis abstineant.

464. Clerici a choreis, profanis spectaculis et cantionibus omnino abstineant, nec his coetibus immisceantur ubi mundana vel amatoria cani solent et turpia.

465. Si verba nugatoria inter laicos homines saepe uti talia existimamus, in ore sacerdotis non raro uti blasphemiae sunt. Numquam igitur sacerdos proferat verba scurrilia et minus honesta.

466. Alearum ludi, nempe purae sortis, generatim multum nocent societati, proindeque, tamquam inhonesti et admodum familiae perniciosi iure et merito interdicuntur a legibus ecclesiasticis et civilibus. Nos igitur clericis aleis ludere publice et in magna quantitate, aut in modica sed frequenter, omnino prohibemus. Clerici huiusmodi ludis nullatenus intersint.

467. Nullo modo clerici in domo sua ludos huiusmodi permittant, neque aleas porrigant, nec pro aleis pretium extorqueant, nec mutuo pecunias dent ad ludendum, neque pro quoquam in ludendo spondeant. Si quis has dispositiones infringat, maximo rigore ab Episcopo corrigatur.

468. Est autem ad solatium clericorum alterum ludendi genus, quo ex ludentis industria et ingenio maxime pendet, cui utpote honestum ei operam dare clericis non vetatur, dummodo ludus congruat personae, tempori et loco, et fiat ad breve tempus.

469. Cum clericorum arma sint oratio, meditatio, contemplatio rerum coelestium, necnon et assidua mortificatio omnium cupiditatum, merito a sacris canonibus aliam armam gestare eis prohibetur.

470. Nemo militans Deo se implicet negotiis saecularibus; ab eis veluti maxime alienis a ministerio suo sacerdotes secernantur. Ea de causa nullus sacerdos officium procuratoris et advocati exercere potest in foro civili, neque tutoris, nisi in casibus a iure praevisis et secundum ipsius dispositiones iuris.

471. Clerici, absque licentia Episcopi fideiussoris munus nullatenus suscipiant. Nec ipsis licet industriam operamque suam, quam totam cultui divino et proximorum utilitati charitatis lege impendere debent, laicorum obsequiis dare ac negotiis administrandis curandisque. Cum autem agatur de cura gerenda pupillorum aut minorum, cum quibus aliquam habeant cognationem, eam clerici suscipere possunt.

472. Prohibetur itidem clericis officia medicinae et chirurgiae exercere, maxime si opus sit ustione et incisione.

473. Sacerdotes alique clerici cuiuscumque dignitatis et conditionis existant, non solum ab usurariis contractibus iure divino damnatis abstineant; sed etiam ab his qui, quamvis laicis permittuntur, clericis tamen ratione sui status a sacris canonibus prohibentur. Nemo igitur negotiationes, mercaturas, procuraciones vel negotiorum gestiones, merciumque curam suscipiat aut administret, vel earum pretium transmittat, vel alio quovis modo in huiusmodi negotiationibus sese immisceat; sed fideliter observentur quae a S. Sede decreta fuerunt; alias subiiciuntur infractores poenis a iure statutis.

CAPUT VII.

De clericis aegrotantibus et pauperibus.

474. Sacerdotes morbo et senio gravati, maxime qui praeferre et laboraverunt in verbo et doctrina, duplici honore ab Episcopis habeantur. Aliqua mercede sunt digni qui opus Domini bene operati sunt, et praelia Domini strenue praeliati. Eos igitur, toto dilectionis affectu amplectantur Episcopi omnique sollicitudine curent, ut in necessitatibus et infirmitatibus subleventur.

475. Omni cura operam dare debent Episcopi, ut in suis dioecesibus aerarium ecclesiasticum (vulgo, *Caja de ahorros*) instituatur, quod coalescere potest ex subsidiis inter ipsos ecclesiasticos in presbyteratus ordine constitutos, singulis annis a parochis collectis, iuxta prudentes normas ab Episcopis statutas. At si haec subsidia imparia sint ad egestati praedictae subveniendum, tunc sacerdos ex portione illius paroeciae ad quam est adscriptus, pauperibus destinata, veluti primus inter pauperes sublevetur.

476. Tam Episcopus quam reliqui ex clero operam dare non omittant, ut sacerdotibus aegritudine laborantibus, aut aliquo modo impeditis, missarum stipendia non desint.

477. Et cum ad fideles pertineat honestam ministrare sustentationem presbyteris qui in eorum commodum suas consumpserunt vires, prudenter admonendi sunt omnes, ut hoc munus adimpleant.

478. Haec autem decreta favere haud possunt clericis qui stipem quamvis exiguam conferre recusarunt,